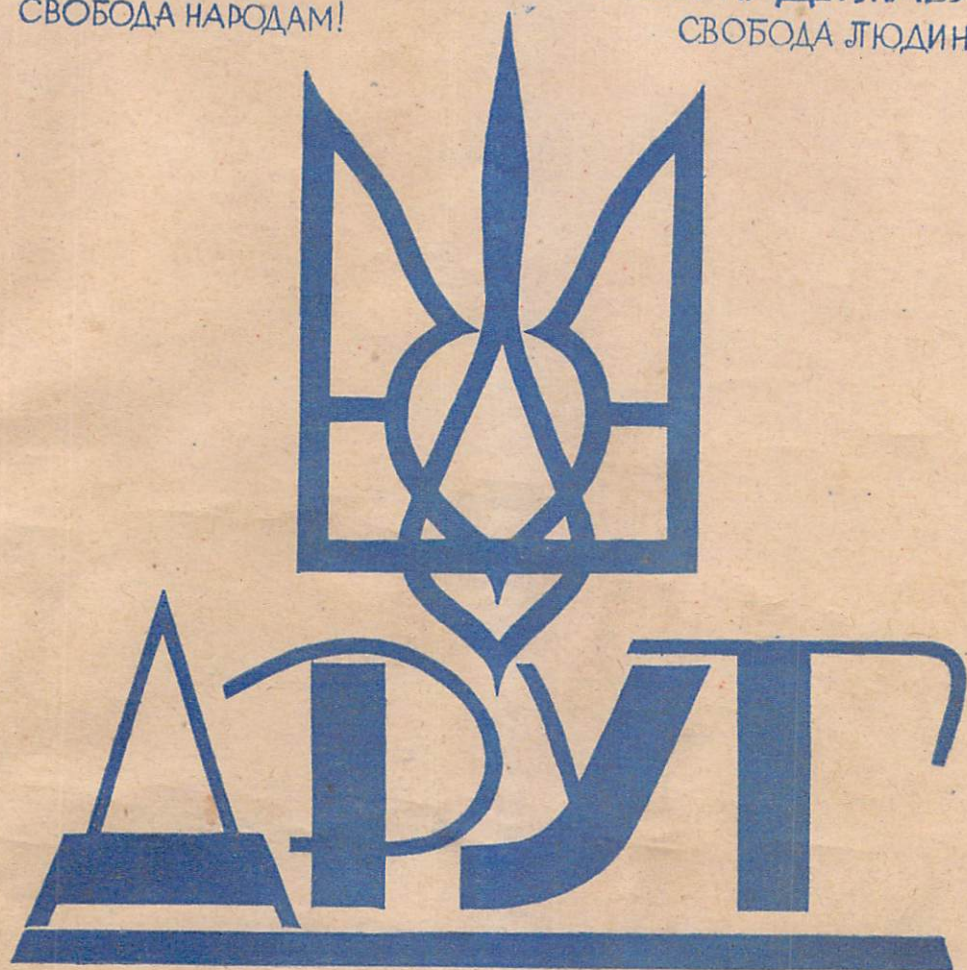

ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОВОРОЦЬУ ДЕРЖАВУ!
СВОБОДА НАРОДАМ!

СВОБОДА ЛЮДИНІ!

ЛІТЕРАТУРНО — СУСПІЛЬНИЙ
ПЕРІОДИК.

Ч. 1. Листопад-Р. І.
1940.

дддд	ррррр	у . . . . у	гггггг
д д	р р	у у	г
д д	ррррр	уу	г
дддддд.	р	у	г
д д	р	у	г

XX

ЛІТЕРАТУРНО-СУСПІЛЬНИЙ ПЕРІОДИК.

Число 1. 19- Л и с т о п а д . - 46. Рік I.

XX

З М І С Т:

С т а т т і:

		С т о р.
О.Л.:	В РІЧНИЦЮ Листопада - з приводу 28-их Роковин Листопадового Зриву	3.
Ігор Вировий:	КРАЙ і ЕМІГРАЦІЯ. - Ріжничі політичних понять між Краєм й еміграцією та які цьому причини	5.
Гр. Щербань:	ЗА НАС, АЛЕ БЕЗ НАС. - Політика "лондонських" поляків та наше до них становище	22.
- -	: РЕВОЛЮЦІЙНІ НАСТРОЇ В ССРСР. - Звідомлення наочного свідка про положення в ССРСР.	27.

О п о в і д а н н я:

Осип Скала:	МАРІЙКА - Оповідання з часів большевицької неволі.	16.
Ірина З.:	НА СЛУЖБІ НАРОДУ. - Картина із життя й боротьби Краю з німецькими окупантами.	24.

П о е з і ї:

О.Г.:	УКРАЇНІ. - Слово на Свято Листопадових Роковин	2.
Юрій Клен:	ЗА МУЧЕНИКІВ ЗА УКРАЇНУ ПОМОЛІМОСЬ. Уривок поеми "Прокляті Роки".	15.
О. Олесь:	ДВА ВІРШІ. - Із збірки "Чужинор".	21.
	Н а д і с л а н і в и д а н н я	32.

В і д Р е д а к ц і ї.

Розпочинаючи видавництво цього журналу, хочемо дати читачам добру, рідну лектуру і таким чином заповнити цілковитий брак цього рода українського друкованого слова між нашим громадянством на цих землях.

Прислухаємо до праці із непохитною вірою, що загал українського громадянства на цих землях ширю піддержити цей наш почин.

Р е д а к ц і я.

У К Р А Ї Н І .

Слово на свято Листопадових Роковин.

Із темних провалів столітньої неволі,
 Із глибини страждань в ворожому ярмі,
 Із хвиль кривавих рік на боєвому полі
 Та з прірв закованих рабів в тюремній млі —
 Ти, Земле Рідная, о, Земле України,
 Вознеслась вольная ще раз на свій престол.
 Державу Народу Ти двигнула із тліни,
 І сонцем блиснув Твій державний ореол.
 О, Нене Рідная, о, Україно Мати,
 Яке-же свято це, якої ж слави день.
 Якими ж гимнами Твій подвиг прославляти,
 В якому храмі нам співають Тобі пісень.
 Твоя державність нам -- цілюще проміння,
 Нам свобода Твоя -- увесь вогонь буття.
 Від покоління вже у нас до покоління
 Нам воля мріла в снах -- загравою життя.
 О, Нене Рідная, о, Україно Мати,
 Яке-же свято це з Листопадівим Днем.
 Нам розцвіт волі в нім судилось величати,
 Й запалювать серця героїським жар-вогнем.
 У нас-же кров батькі, -кров добра, гайдамацька,
 Хмельницький прадід нам й Мазепа наш Герой,
 І в нас є вдача їх - бунтарська і юнацька,
 І в нас горить душа на вид лицарських зброй.
 І хоч ще раз зайшло нам ясне сонце Волі,
 І знов наш край в пітьмі, в окопах ворогів,
 То ні -- ніколи ми не скоримось неволі,
 Не лишимо ми рук у скрутах ланцюгів.
 Ми встанем щераз за Волю України,
 Ми -- Революції об'єднані сини.
 І двигнемо щераз престол наш із руїни,
 А шабля нам здійснить державно-творчі сни.
 Так будь прославлений у вік, Дне Листопада,
 І душі нам кріпи до бою, що гряде.
 А там -- з розкутих рук знов вийде рідна Влада,
 І вольний стане люд, і вольний край буде.

НННННННННННН

ХХХХХХХХ

ШШШШШ

МММ

О

О. Л.

В Р І Ч И Ц Ю Л И С Т О П А Д А .

- Ш - Х - О -
"Щим'ятай про Великі Дні
наших змагань."

Осінь 1918 року. Велика світова війна добігла кінця. О-дин із її партнерів — царська Росія лежала вже в руїнах, а на її місці повстали незалежні національні держави, між іншими і Українська Народна Республіка.

Друга велика держава -- Австро-угорська імперія з кожним днем все більш і більш хилилася до упадку під ударами побідної антант. Ззовні й національно-революційних ріхів -- всередині. Всі поновлені Австро-угорською імперією народи підготовлялися до зриву, щоб на руїнах старого, знеслабленого ладу творити нове і по своїй волі національне вільне життя.

На Західно-Українських землях йшли рівном підготування, щоб, як прийде відповідний час, переобрати владу в свої руки і раз на завжди скинути вороже ярмо. Український народ в Галичині й Буковині, що найдовше терпів чужу неволю, що через цілі століття жив у безпросвітній темряві, погорджувани і гноблени різними окупантами, врешті віднайшов себе і готовився до державного будівництва. Він з тугою звертав очі на схід, де над Золотоверхим київом вже більш чим рік сивав у проміннях Володимирів Тризуб і красувались національні прапори, де була своя українська влада і так довго омидана свобода -- і всіми силами старався зробити це у себе -- на Західно-Українських землях. Час цей незадовго пришов...

Пришов славний і незабутній 1. листопад 1918. року, який започаткував нову добу в житті українського народу, добу тяжкої боротьби за здобуття Української Держави.

Була тепла осіння ніч. Над городом Львовом панувала тишина, немов перед бурею. В Народньому Домі йшли горячкові останні приготування до великого історичного чину -- до державного перевороту. Український військовий Комітет під проводом полк. Вітовського і Українська Національна Рада рішили цієї пропам'ятної ночі з 31. жовтня на 1. листопада рішити переобрати владу у Львові, в Галичині та на Буковині. Видалено останні накази і в 4-тій годині ранку українське військо без одного стрілу, без жодного опору роззбрело чужинецькі відділи, заняло всі головні військові об'єкти та обсадило урядові будинки. Все це сталося в якнайбільшій тиші і порядку після згори обдуманого плану.

Сирінь ярничий ранок застав факт державного перевороту доконаним. Прастарий город князя Льва став знову столицею Західно-Української Держави. Із високої ратушевої вежі, намісництва, сейму та всіх державних будинків завіяли блакитні прапори на знак, що тут влада вже не австрійська, але українського народу.

Населення міста Львова масово вмишалося на вулиці і власним очам не вірило, дивлячись на цей несподіваний переворот, що заповідав нові, далекоюсяглі в наслідках події. Всі свідомі українці здавали собі ясно справу, що сталося велике, революційне діло, яке зачинає новий період в історії українського народу. Схвильбовані до глибини душі, всі чули, що робиться щось велике і надзвичайне, завалилося щось чуже, а на його місці треба поставити щось нове, своє...

В місті повно народу. Українці зворушені, захоплені і на радошах падають собі в обійми. Більше чутливі плачуть сльозами радості, що перевищає всі особисті втіхи на світі. Українська молодь обох полів устанавлюється всюди, розпродуючи українські відзнаки. Українські вояки, переважно Українські Січові Стрільці, гордо і з посвятою виконують свої тяжкі обов'язки, пильнуючи спокую в місті і готові знищити безпощадно всяке вороже протиділання. Ввесь Львів зажив нараз українським життям...

Тимчасом на мурах міста появилася перша відозва Української Національної Ради, яка говорила:

"У к р а ї н с ь к и й Н а р о д е.

Полосимо Тобі святую вість про Твоє визволення з віковичної неволі. Від нині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави..."

З великим ентузіазмом і окликами радості прийняло українське населення ці слова, якими зроблено з колишніх чужих підданих - вільних горожан у власній Українській Державі.

Однак не довго тріумфував український Львів. Поляки, які рівнож підготовляли переворот, та яких випередили українці, почали тепер боротьбу. В год. II. ранку впали перші стріли, потекла гаряча кров в обороні новоздобутої волі. Розпочалася довга і затяжна боротьба за панування над Львовом, а тим самим над всіми Західно-українськими Землями. По тритижневих вуличних боях, українські війська були змушені опустити дорогої Львів і почали його облогу. Ворог підсилений підмогою, яка прийшла із заходу, задержав Львів, а згодом загарбав всі Західно-українські Землі.

---000---

Хоч листопадовий зрив українського народу покінчився невдачею, ця подія записана золотими буквами в історії України. Український нарід доказав щераз свою живучість і нестримний гін до самостійного життя на всіх просторах України.

День I. листопада стався днем національного свята - свята відродження Української Державності; а кров пролита в обороні волі, зродила нових борців за ці самі святі Ідеали. Від цього часу по сьогоднішній день йде кровава боротьба, боротьба на життя і смерть цілого українського народу зі всіми окупантами, без ріжниць чи вони червоні, чорні чи біло-червоні. Окупанти міняються, але український нарід, правдивий господар на своїй землі є незмінний і його боротьба є завжди ця сама. Він бореться і вірить, що власними силами здобуде Українську Державу, а тоді знова над Київом і Львовом замахуть гордо ук-

Ігор Вировий.

КРАЙ І ЕМІГРАЦІЯ.

Українська заокеанська еміграція входить в новий етап національного життя. Можемо сміло твердити, що наша еміграція переживає час розвитку національної свідомості та переходить до активної участі в боротьбі українського народу за Українську Самостійну Державу.

Відбувається процес зближення двох українських духово-творчих середовищ, які витворились незалежно від себе під впливом оточення, ситуації та неоднакових життєвих вимог.

Коли хочемо справедливо осудити недотягнення та різниці політичних понять та чинів між Краєм й еміграцією, то в першу чергу мусимо відкинути власний чи партійний світогляд, оминувши партійні чи особисті амбіції й вимоги та робити висновки тільки на основі вимог і поглядів цілої української спільноти - Нації. Мусимо почуватись членами одної української національної спільноти, що її творить весь український народ, без різниці чи він живе в Краю чи поза межами Рідної Землі.

Коли сьогодні нам, членам одного народу, часто тяжко себе навзаєм зрозуміти, то треба взяти під увагу, що найменше два десятки літ ділить нас від часу, коли шлях Краю й еміграції поріжнися і став розходитися. То ж нічого дивного, що стара еміграція знає Край таким, яким вона його покинула. Їм тяжко собі уявити сьогоднішній стан на Рідних Землях, як рівнож тяжко їм зрозуміти й пізнати людей, що пережили велику національну еволюцію в загальному світогляді, в якому здобути Української Держави поставили понад все.

Идучи за голосом сумління й серця, заглибленні виключно в національних почуваннях, ми не приготувались до зустрічі й пізнання української еміграції. Ми не сподівались побачити її в такому світлі, в якому вона дійсно нам показала. Ми часто її високо ідеалізували, а пізнавши її ближче, ми часто розчаровуємося. Наші взаємні враження не були би повним кол б ми не вглибились в дійсні причини такого стану. Все розглянувши, побачимо, що оформлення політичного світогляду й взаємне доповнення національної солідарності між Краєм та еміграцією не є так далеке і є зовсім можливе, та зараз находитесь в стані поступового здійснення.

Український народ в Краю, за останні два десятки літ перейшов етапи внутрішнього ферментування й досягнув найвищий ступень національної зрілості та солідарності. Нам служить прикладом життя українського народу на Зах.-українських Землях під окупацією Польщі. Тут рівнож розвиток національної свідомості не відразу охопив цілі українські селянські маси чи інтелігенцію. Коли одним видавалось, що саме існування та діяльність "Просвіт" й кооператив чи інших установ є вповні

вистарчаючим для "життєвих потреб і інтересів українського народу" - то для других, що вже мали за собою цей початковий процес розвитку національної свідомости, це було зовсім невистарчаючим і вони стали змагати до досягнення незалежного життя в Самостійній Українській Державі. Тоді виринали та схрещувались різні політичні погляди й партії, процвітало "партійництво", проявлявся опортунізм, але ріс та кріпшав націоналістичний рух. Не всі партійні круги мали відвагу та ціль стати на рідному ґрунті, не всі стояли на сторожі інтересів українських народних мас. Але в очах народу це все виявилось щойно з хвилиною першої проби, що нею був розпад шовіністичної Польщі, за яким слідував Залив червоними всіх Українських Земель.

Зміна політичної дійсности й стану завдає останній удар "дійсности" всіх партійних угруповань на ЗУЗ. Стало ясно, що помимо виказуваних претенсій, жодна з тих партій в новій дійсности й умовах не була здібна кермувати долею українського народу. Що більше, в обличчі небезпеки й загрози духового й фізичного винищення українського народу, вони не відважились на рішучий крок, але капітулювали й опинялися за кордонами ССРСР.

В цей, так загрозливий мент, коли українські народні маси оставлялись без будьякого політичного проводу і були виставлені на ласку й неласку власної судьби, перебирає на себе весь тягар відповідальности Організація Українських Націоналістів. Вона дала провід українському народові, взяла в свої руки кермування життям народних мас і повела їх до боротьби за існування й звільнення зпід влади й терору червоних окупантів.

На Осередніх й Східних Українських Землях не було партій. Червоний більшовизм кровю закріплював свою владу. Однак йшла завзята, здушувана боротьба народних мас, в яких нуртував дух націоналізму. В постатях ефремових, Хвильових й десятках тисяч активних й провідних синів і дочок, український нарід зберігав невмірущу ідею й славу козацьких нащадків.

"Визволення й зєдинення" всіх Українських Земель червоною Москвою та запряження їх в одно ярмо, стало остаточним ударом для партійного руху в Україні. Зате націоналістичний рух росте та поширюється й заливає всі Українські Землі. Кріпшає підпольна боротьба, що захоплює у свій вир щораз то ширші круги українського громадянства.

Врешті окупацію червоної Москви замінює окупація "вищої раси" і Україна наїшла в грізних кігтях гітлерівського садизму. Приходить час, коли український нарід переходить із підпільної боротьби до загального всенароднього зриву, що виявляє себе в Акті відновлення Української Держави, а згодом чинно за неї боротьби.

Відновлення Української Державности в 1941. році, а відтак її знищення нацистами, розпочинає новий етап в житті ук-

раїнського народу.

Зміна окупацій і методи, з якими приходили в Україну нові наїздники, знові переконали український народ, що здобуття власної Держави є для нього konieczністю, і що тільки боротьба за Українську Самостійну Соборну Державу може зберегти його від духового та фізичного знищення. Ідея перемогла, народні маси переконались, що за Українську Державу мають боротись і гинути не тільки українські націоналісти, але, та що боротьба цілого народу під проводом Організації Українських Націоналістів веде його до досягнення найвищої мети - до здобуття свободного життя у вільній державі. Виявом бажань, сили і спроможности українського народу стала славна Українська Повстанча Армія.

Тут треба нам відповісти на так часті сумніви і непевнісє зі сторони української еміграції... Невже ж в часі німецької окупації не було проявів відхилення в українському народі від політики, яку ввесь час вела Організація Українських Націоналістів? Можемо з певністю ствердити, що в українських масах не було ніяких проявів відхилення чи недовіря до проводу Організації Українських Націоналістів. Доказом цього є те, що УПА започаткована членами ОУН в числі 72 крісів, скоро стала доповнена українськими масами і до сьогодні ріст і силу УПА завдячується чинній участі й співпраці з нею українських народніх мас. Вдержання кількадесяттисячного підпілля за советської й німецької окупації рівнож треба завдячувати народнім масам, що ризкуючи власним життям і майном, солідаризувались у національних потребах із Організацією Українських Націоналістів. Всі засоби до життя й удержання УПА та підпольних кадрів ОУН добровільно і справді подивугідно жертвував український народ. Зрештою він не визнавав німецької влади не відчував ніякого респекту до "війта", наставленого німецькою владою, радиввся у всьому і довіряв тільки "станичним", підрайоновим іт.д., що були поставлені з рамені ОУН. Політична лінія ОУН була народніми масами беззастережно одобрена й уважана за найбільш доцільну.

Зате не можна оминути проявів відхилення в політичній лінії деяких кругів українського громадянства, що були на еміграції на континенті, ані не можна про це змовчати. Вони опинилися на еміграції переважно із розвалом Польщі і тут власне в різних формах продовжували своє політичне банкруцтво. Їхня політика й твердження власне поглибили розлам між Краєм та українською заокеанською еміграцією. Звідси походять різного рода фалшиві вістки про український народ та його визвольну боротьбу проти нацистів. Однак мусимо ствердити, що ці групи не мали ніякого впливу на український народ та були цілковито без значіння. Натомість треба рішучо заявити, що ставлення українського народу до німецьких наїздників було однакове непохитно скрайно вороже і не може бути мови про якунебудь співпрацю з німцями. Ввесь народ з політичним проводом ОУН та збройною силою УПА ставав завзятий опір гітлерівським зайдам

Присутність українців в німецькій армії не можна уважати за вияв різниці поглядів українських мас, ані за пронімецьке наставлення. Це сталося проти волі народу, не забуваймо, що при найбільшій доцільності своєї політики, Україна всеж таки була на грані боротьби двох окупантів. Збереження мужеського елемента від примусових робіт та втягування до німецької армії було часто понад силу і тільки konieczність існуючих обставин змусили частину українців взяти на себе німецький однострій. Більшість з них силою, при допомозі облав в українських селах та містах, стали втілені до німецької армії. Знова ж українські частини, що мали рідний військовий характер як дивізія "Галичина" чи "Українське Визвольне Військо" ніколи не одобрявали ідеї " нової Європи " ані не погоджувались на співпрацю з окупантами Рідного Краю. В душі кожного вояка, у якого під чужим одностроєм билося українське серце, горіла страшна ненависть до всего, що німецьке, натомість його серце палало любовю до Рідного народу, до ідеалу Української Самостійної Соборної Держави. Кожний з них старався досягнути найвищий рівень військового вишколу, і ждав першої нагоди, щоб зі зброєю в руках доповнити ряди УПА. Це були обов'язки і стремління вояків дивізії "Галичина" чи УВВ. Справжніми ворогами для них були гітларівські нацисти і червоні наїзники, що знова заливали Батьківщину. Не важне це, що дехто намагався використати їх для своїх партійних цілей і старався пояснити konieczність співпраці з німцями - бо свідомість цього вояцького елемента була зависока, щоб він дав себе використати для чужих ідей та інтересів. Вони мали свою ідею, доказом чого є факт, що десятки тисяч вояків дивізії "Галичина" та УВВ зі зброєю в руках наїшли своє місце в рядах УПАрмії.

Коли б події із закінченням цієї війни були прибрали інший хід, то справа Української Державности булаби вирішена самим українським народом. Та східна й середня Європа знова улягла імперіялістичній червоній навалі, а український народ увійшов в стадію дальшої боротьби за самостійність. Але теперішня боротьба - це боротьба тільки власними силами та при співучасті всіх поневолених Червоною Москвою народів, що об'єдналися в Антибольшевицький Блок Народів і під кличем "Свобода народам й свобода людині" - ведуть боротьбу проти червоних імперіялістів.

ОУН і УПА покликала до життя дійсний Тимчасовий Державний Провід, Українську Головну Визвольну Раду, що повстала із злиття всіх політичних груп, здорового активу українського народу, якому доля Батьківщини є дорожа понад усе: понад партійні погляди чи амбіції. Вони одобрили політичну лінію українського народу, яку він вдержував через чотири роки боротьби, визнали УПАрмію за дійсну національну армію українського народу і записали дати провід українському народові аж до здобуття самостійности. Завдяки ОУН, УПА та при провідництві УВВр кінчиться шість років безперервної боротьби

би.

Тепер перейдімо й приглянемося нашій Закарпатській еміграції. Ми вже підкреслювали і знаємо, що між Краєм і нею є завелика різниця, щоб можна було не поминути і змовчати. Але мусимо бути справедливі й пізнати суть тих причин.

Багато часу минуло від коли наша еміграція покинула Край. В той час в дійсності в Краю національна свідомість не була велика. На чужині наші люди нашлись у зовсім чужому й незнайомому для них світі. Вже від самого початку їхнє життя поплило зовсім іншим руслом чим життя тих, що осталися на Рідних Землях. Вони не зазнали війни, змін окупації, не дрожали за долю їхніх синів і дочок, не дивилися на їхні муки, тюрми і смерть. Їхнє життя не було так схвилюване в почуваннях національної свідомости, вони не відчували потреби й konieczности здобуття власної держави.

Вони зате мусіли переживати чорні хвилини, мусіли боротись за своє особисте існування, за здобуття для себе та для своєї родини засобів до життя. Треба було багато зусиль, щоб не загинути на вулиці смертю сірої людини-чужинця. Не можна поминути, що вони були бездержавними емігрантами. Вони були тільки "горожанами" окупаційних властей, що панували в їхньому Рідному Краю. Від консулятів тих окупаційних властей український емігрант небагато зазнав помочі. І там, на чужині, він мусів відчутти, що він член бездержавної нації. Приятелі яких український нарід на Рідних Землях приймав збройною рукою, старались по своєму вплинути на українську еміграцію, винародовити її, розбити та використати на свою користь.

Поза тими чинниками є у західному світі ще й інший чинник, який поза українською еміграцією, є для українського загалу зовсім чужий і незнаний. Це вплив іншого терену, природи, вплив зовсім іншого в способі думання та діяння оточення, є ним життя "олематичного" Заходу, де людина є неначе без чуття - вона не йде за голосом серця чи почувань, як рівнож не все йде за голосом розуму. Тут центром зосередження людського життя є "бизнес". Це світ "бизнесменів". Для нас що національний інтерес і добро народу вкладамо понад усе, це поняття є дивне.

Ми, що ніколи не живемо тільки для себе, а кожної хвилини готові віддати все, що нам надорощевключно із життям і кровю для добра і щастя майбутніх поколінь, для ідеї нації - зустрічаємось тут із зовсім противним світом. Тут не мають потреби боротись за власну державу, національні почування не є так глибокі, тут люди посвячуються й гарують ціле життя в поті чола в погоні за "бизнесом", який для них є ключем і гоном до існування. Боротись за наживу і жити для наживи, зазнати розкошів в особистому житті, - це стремління, що переходить з покоління в покоління.

Тож не диво, що на мало національно свідому українську еміграцію загальне оточення вплинуло некорисно, і зріст національної свідомости був повільний та не охопив широких мас

Але і у тих нових умовах наївнося український провідний актив. Найбільше люди, що їх національна свідомість була надто висока, добро українського загалу надто важне і дороге щоб їхнє життя заловнила виключно порогня за наживою. Під їх впливом відроджується українське національне життя, відживає пририта діла українського емігранта і в рідних українських організаціях і установах почуває свою силу і бачить попертя. Однак формування національної свідомости, не було так бурхливе як те, що відбувалось на рідному ґрунті в Краю, не було воно так сильне та поступове, на еміграції зріст національної свідомости і зрілоста йшов дуже повільно і відродження мас української еміграції осталося позаді. Не можна заперечити, що наша еміграція не намагалась іти за духом Краю, однак не завсіди її це вдавалось. Та національну гідність вона зберегла і завдяки природній здібности та активности, вона сьогодні займає поважне і відповідальне становище в житті української нації.

Перша блиска спроба активної співпраці Краю і еміграції вже проявилась в цій війні. Та це шло тяжко. Брак відомосте про Край, про його життя і настрої, як рівном неправильні інформації різних прихвостнів та вислужовачів чужих інтересів впроваджували заокеанську еміграцію в блуд та дезорієнтацію. Спрва Визвольної Боротьби з німецьким окупантом, де український нарід боровся на життя і смерть, була мало відома, а часто суперечна. Щобно з кінцем війни в нації заокеанський пресі почали появлятися вістки про "бульбівців", "бандерівців" і т.п., однак це виглядало радше на "отаманщину", чим на дійсну визвольну боротьбу УПАрмії. Це і до нині дехто вважає, що справді в Україні діють поодинокі групи "бульбівців", "бандерівців" а то і "мельниківців". Їм трудно зрозуміти, що фактично такі групи не існують, зате в дійсности існує і діє в широкій акції УПА, яку часто окреслюють "бандерівцями".

Війна кінчилась. Край був задалеко впереді, щоб еміграція могла його зрозуміти і піти йому на зустріч. І власне тоді зайшли події, що сильно діткнули і схвилювали українські еміграційні маси. Вони ж і причинилися у великій мірі до приспішення зросту національної свідомости серед еміграції. Це ферментування викликали сотки тисяч українських збігців, що стали жертвами панування окупантів на землях України. Як колись в Краю, так тепер на еміграції ці жертви ворожого терору, обездолені, бездомні скитальці, захвилювали і збурили українську кров і відгукнулась та заговорила широка і шира українська душа.

Помимо ворожої пропаганди, помимо крику таки власних яничарів, задурманених червоних вислужників, перемогло національне почування і українська еміграція ступас на шлях, яким пішов весь український нарід.

Однак не можна поминути сумних проявів між нашою емігра-

сю і затраченню почуття національної належності, зовсім безпідставно і шкідливо поширення антиемігрантських поглядів, розбіжність та боротьба партійних поглядів, повідповідно виховання дітей та молоді, що в наслідках загромує нам утратою для української нації частини молодого покоління. Уже сьогодні значна частина української заокраїнської молоді або зовсім не може говорити рідною мовою, або говорить нею дуже слабо. Не рідко можемо почути від молодого члена нашої нації, який в зустрічі із українцем з Краю признається неспіло, що "Його батьки також українці"... Слуток налягк на комнього чесно-го українця, якому дорога справа виховання майбутніх поколінь коли слухає такі слова. Чому тільки батька чи матір зачисляти до української спільноти. Чи справді це сором виявити чесно, що "я українець чи українка!"

Такі і тіль подібні, нечасті в більшості випадки, українська еміграція мусить взяти під увагу. Це ж бо є наслідки внутрішніх недотягнень самої ж еміграції".

Зате на зовні вона чимраз більше кристалізується і стає поважною силою, яку ізза браку рівноваги й зєднання у політичному світогляді або не доцінється, або пересаджується. Треба реально оцінити свої сили, тоді сталоби зовсім ясно, що розкресливши свою політичну лінію та ідучи за голосом Краю, українська еміграція може принести більше заслуг і багато більше помочи загальній українській справі. Питання українських збігців дає нам приклад тих духових різниць, які існують між Краєм і еміграцією. Край, залитий повінню червоних окупантів, кинув увесь здібний елемент до боротьби та поставив все ма'но і життя живучого покоління за здобуття самостійности. Він не має змоги заопікуватися сотками тисяч українських збігців, що знаходяться поза межами України. Це завдання припало до виконання українській еміграції".

Для наших провідних емігрантських кругів як і для нас є незвичайно тяжко зловити дійсний ритм українського життя, що приспішеним тактом вдаряє на Рідних Землях. Українська еміграція підходить до справи української державности, як і до справи скитальців, своерідним, витвореним під впливом Заходу, способом. Звідти приходить розчарування. Ми привиклі думати блискавково, рішучо діяти, не робимо ніяких застережень, викликаних особистими поглядами, ми далекі від прагнення вигід й змагання за них, для нас не страшні жертви хочби власного життя, - словом, ми навіяні свободолюбним духом, який охоплює людину в боротьбі за волю. Ми ще дивемо вогнем боротьби, що ним в цей мент диве цілий наш нарід.

Власне тому підхід нашої еміграції є для нас такий вразливий. Бачимо повільність в рішенні, різні застереження, покликання на факти, а не на голос серця й сумління, бачимо інше зрозуміння нашої визвольної боротьби та ситуації, чим ми це розуміємо. Нам тяжко зрозуміти їх - а їм нас.... Прикладом нам служить відвідування осередків українських скитальців в Європі представниками організацій заокраїнської емігра-

ції. Деколи навіть і дивно, чому вони не бачуть цього, чого ми хоч і не бачимо, але що ми так добре відчуваємо душею.

І справді, оцінка привезена ними в континенту для За- океанської еміграції не завжди правильна та певна. Знова ж ці самі причини: еміграційним представникам важко зрозуміти цей так високий гін національних почувань в імя Ідеї. Їм час- то видається, що це тільки "молодий патріотизм", що старші мусять бути більш "холоднокровні" та "зимні" на національні почування... Часто в цьому їх ваганні прийняти належну оцінку й зрозуміння "йдуть їм на поміч" залишки політичних банкро- тів, люди, які люблять торгівлю національними справами. Вони справді вдають поважно "перенятих" українськими справами, по- кликуються на "досвід", набутий розум і т.д. Коли представ- ники не зорентуються на того рода "політиках", то їм здається що вони якраз натрапили на "провідну верству" українського народу. Тенденції тих лявіруючих у хвості чужих політиків - "патріотів" на перший погляд видаються блищі нашій еміграції зате для Краю є вони чужі і давно осталися на загумінковім смітнику у своїй діяльності. Але власне це стає часто причи- нами, які в очах частини української еміграції привертають до висновку, що український нарід все ще таки не підготований до державного життя й вони роблять деякі застереження й збу- джують недовіра до діяння і значіння УПА, як рівнож політич- ного проводу українського народу - УГВР.

Розвиток подій, вияв національної спроможности, вимоги часу і ситуації, обовязки у відношенні вимог нації - дають нам усім до пізнання, що думати категоріями, якими ми думали двадцять років тому, навіть тоді коли вони були найбільш до- цільні, то сьогодні для справи Української Державности все це є не задовольаюче, а часом навіть погубне. Треба іти за духом часу, ловити кожний ритм розбурханого українського жит- тя. На приспінення процесу національної свідомости та зрілос- ти і солідарности наших еміграційних кругів мусять безпереч- но вплинути здорові кадри сьогоднішніх українських скиталь- ців. Мусимо підкреслити різницю двох українських світів: Краю й еміграції. Українські скитальці, яким призначено на шляху повороту до Битківщини віддати себе службі великій Ідеї му- сять, не зважаючи на загрозливий стан власної будучности, на тяжкий матеріальний стан, на наруги, голод і холод та непри- вітність чужини, собі усвідомити вагу і значіння своєї місії яку їм приходить ся сповнити в поєднанні в духових, національ- но-животних стремліннях українську національну спільноту.

Навіяні і насичені цілковито духом боротьби за волю, за яку часто самі ризикували своїм майном, родиною й життям, за яку віддали все і стали бездомними скитальцями, мусять па- м'ятати, що їх тернисті шлях і завдання ще не завершені. Об- раз Рідної Землі, засіяної могилами переритої, зрошеної кро- вю дітей, молоді й старців, святою кровю сучасного покріління що поставило собі за ціль: "здобути Українську Державу або згинути в боротьбі за неї", мусить остатись до кінця життя

в серці кожного українського скитальця... Шум рідних вітрів, подих піль, степів, лісів та ярів, боеві поклики, брязкіт зброї в руках українських повстанців-местників, туга і біль матерей, глухий стогін закутих в кайдани наших братів і сестер - мусить безпереривно доходити до слуху скитальця... В їхніх серцях мусить жити Україна такою, якою пращали її останнім поглядом, за яку боревся весь український нарід, яку бачили у снах-візіїх будучності... Україна, яка покликала нас до життя, щоб не жити для себе тільки, але все що посідаємо із кровю власною і життям включно віддати для її добра, для добра цілої української нації!

Розжарені до білого Великою Ідеєю, весь жар нашої любови до Батьківщини мусимо переляти українським еміграційним масам. Нас не повинен знескочувати існуючий стан, ані труднощі, ми не повинні себе почувати малими, пониженими, як рівно ми не сміємо себе вивищувати і погорджувати слабшими у національній свідомості українцями. В нашій українській еміграції ми мусимо відчувати брата чи сестру і дивитись на них як на повновартісних і повноправних членів української нації. Нашим поставленням і працею мусимо затерти всякі прояви різниць, тоді наша еміграція вповні стане другим українським середовищем, з якого черпатимемо силу й піддержку в наших дальших визвольних змаганнях.

Дехто з нас висловлюється, що українська заокеанська еміграція прямо "боїться" напливу цього "горячого" скитальчого елемента і не бажає собі, щоб українські скитальці могли збільшити та посилити їхні ряди. Не будемо заперечувати ані стверджувати цих здогадів, однак можемо сміло сказати, що наша еміграція зовсім не моглаби узаasadнити таких побоювань, а знова українські скитальці вважають за більш доцільне перебування на континенті, блище Краю, як віддалятися від нього далеко за океан. Але коли ситуація конечно вимагатиме виїзду наших скитальців за океан, то українські емігрантські маси можуть бути спокійні. Українські скитальці не принесуть їм шкоди ні сорому. Навпаки, принесуть їм відсвіження національного життя, принесуть з собою дух Рідного Краю, який може бути страшний та небажаний тільки ворогам українського народу.

На кінець стверджуємо, що серед українських емігрантських мас за океаном можна заважити багато відрадних й багатомовних проявів. Це в першу чергу постійний зріст національної свідомости. Чим раз менше зустрічаємо листовні "поради" братів чи кривому, що "найкраще таки їхати до дому, бо в нас також не добре". Здається, що починають всі розуміти, що не погоня за легким життям та добром, ані страх перед тяжкою працею в Краю є причиною завзятого спротиву українських скитальців, що відмовляють повороту /часто зза дротів, позбавлені волі, терплячи голод і холод/ до "шасливої, квітучої /кровю/ Радянської України". Що українські скитальці не є тільки "нешасними жертвами" та "сліпим знаряддям", але в них

є щось вище, щось сильніше, чого не вміли пригнобити щоденні злидні, переслідування, небезпеки й насильний поворот "на рідину". Що вони мають серце і душу, в яких горить Ідея українського народу.

Визвольна боротьба, героїські дії УПА, сотні щоденних жертв в Краю глибоко залягають в душу і серце найсвідомішого нашого еміграційного елемента, а слідом за ними з кожним днем пробуджуються сотні других і процес національного відродження прибирає чимраз сильніший тап.

Свідома українська молодь на еміграції захоплюється героїчними подвигами УПА й заявляє готовість нести поміч далекій Батьківщині й заявляє службу Великій Ідеї.

Ці прояви мусять брати під увагу наші провідні еміграційні круги. Є дуже важним пізнати душу мас і розпізнавати зміну, яка ведеться непомітно, так що часто годі її кожному за примітити. Треба пізнати, відчувати й розуміти бажання відроджуючихся народніх мас, щоб врешті не остатися позаді і щоб самі маси не попіхали провідних верств вперед. Ніщо не стоїть на місці, все котиться нестримно вперед, розвиваються події, виростають все нові потреби, кріпляють бажання, відроджуються і підносяться з упадку мільйони. Хто хоче проводити цим подіям, кого нарід покликуює до великих завдань та сповнення його ідеалів, - той мусять бути завжди молодий, не сміє старітись поглядами та духом і держатись перестарілих концепцій, але мусять іти за ритмом життя й поступу. Провід, що не відповідає духові часу та вимогам хвилі, мусять завжди уступити, а народні маси покличуть до життя більш доцільний та кращий, свій дійсний природний актив.

Тому провідні круги нашої еміграції мусять піти за духом часу і вийти на зустріч Краєві. Не можемо робити закидів українському народові на його Рідних Землях що до його політичної лінії, це було би з нашої сторони зовсім нерозважне і шкідливе потягнення. Край - це мозок і серце та душа української спільноти. І тільки звідтам мусять черпати напрямки і вказівки в праці й чинах. Коли сьогодні Край в широких зарисах переводить в здійснення мрії і бажання цілого українського народу, і покликав нас, все живе покоління до боротьби за УССД - то українська еміграція повинна посилювати значіння цієї боротьби за кордоном, закріплювати одноставною поставою становище України в світі, рішучо протестувати проти насильства в Рідному Краю та доповняти боротьбу Краю чинною співпрацею та національною солідарністю.

Ані Край силою не накидає на еміграцію політичного провду, ані еміграція не може його накидувати Краєві, однак це ясне, що мусять бути джерело й основа наших політичних напрямних. Ними є і будуть завжди тільки Рідні Землі. Ведемо боротьбу не за політичний провід, його тактику чи наші власні уподобання, але ведемо боротьбу за Самоостійність і Державність. Хто репрезентує і очолює наші визвольні змагання в Краю, той уважається українським народом за його політич-

ний провід. Найгіршою огидою було б підкопувати значіння і силу нашого політичного проводу, ми можемо його тільки доповняти своєю співпрацею та ідейністю.

Тому, визнаючи платформу боротьби й доцільність політичної лінії УГВР, опинюючи належно значіння й спроможність УП-Армії - українська еміграція мусить доповнити політичний провід українського народу - УГВР, як також дати належний провід українським емігрантським масам.

Тільки тоді перед нами буде заповнена перемога, а в будову Української Держави нашу працю і труди, кров і жертви вложимо всі спільно. Так само як Край, українська еміграція мусить непохитно вірити, що визвольна ідея українського народу переможе і на Сході Європи, здобута боротьбою цілої української нації, повстане сильна і могутча Українська Самостійна Соборна Держава.

НННННННННННН

Юрій К Л Е Н.

З А М У Ч Е Н И К І В   З А   У К Р А І Н У
П О М О Л І М О С Ь.

Ще помолімося за полонених,
Які у морі бурянім пливають,
Та ще за страждущих і урнетених,
Які шукають марно світлу путь,
За всіх в снігу зажива погребених,
Які шляху додому не знайдуть.
Над ними, Господи, в небесній тверді
Простри свої долоні милосирдні.

Ще помолімося за всіх, кому
Вже не судилося узріти світла,
Що їх я думкою не обійму;
За всіх, кому зруйновано їх житла,
Кого безжалісно кинули в тюрму,
Щоб радість їм ніколи не розквітла.
О, тільки дотиком легеньким рук,
Позбав їх, Господи, страждань і мук.

Помолімося за тих, що у розпучі
Помруть відірвані від рідних хат;
Помолімося за тих, що у розпучі
Вночі призуть залізні штаби ґрат,
Що душать жалю у невимовній муці,
За тих, кого веде на страту кат.
Над ними, Господи, в небесній тверді
Простри свої долоні милосирдні.

М А Р І Ї К А.

Її бліде, ніжно-дівоче личко, голубі, як небо весняного ранку очі та русьві волосся, що прямиками двох кіс спадало на плечі - я побачив вперше із закратованого вікна тюремного вагону.

Стояла на мості й опершися руками та груддю об поручча, гляділа вниз.

А внизу ровинувся довгою гадюкою по рейкам поїзд-тюрма.

В ньому, у вагонах-келіях тисячі нуждарів-тюремників під сторожею чуйних як пси караулів, що із зловісно наїженими штиками одноманітною ходою волочились вдовж поїзду.

Раз-у-раз зупинялися перед віконцями вагонів та погрозою штиків й брудною, чужинецькою лайкою відганяли тюремників від ґрат.

Та це не багато помагало.

У малих квадратних віконцях глотилися в'язні.

Притискали зів'ялі, зарослі й немиті обличчя до зимних, заржавілих ґрат.

... Щоб в останнє поглянути на рідне місто...

... Щоб в останнє віддихнути рідним воздухом, нагрітись рідним сонцем...

... Щоб в останнє попрощатися з рідною землею...

На довгі літа.

А може на все...

Мій вагон стояв найближче мосту, і коли я глядів через вікно, я бачив її найкраще. Я відходив від ґрат, відступав місце другим, а як я протискався знова до вікна, вона все ще стояла на мості. Часом, наче занепокоєна сердитим, підозрілим поглядом ватового, відступала, мішалася з товпою прохожих, а коли вартовий відвертався до неї плечима, верталася знова на старе місце.

Дивилася вперто, проникливо на довгу ленту вагонів, у темні челюсті заґратованих вікон...

Може шукала дорогого, знайомого лица.

Може батька, може судженого...

Не знаходила.

Кутики її повних молодих уст здригались судорогами жалісного болю, а голубі очі вкривались серпанком суму...

Впереді локомотива завилала голосно, пронизливо.

Залізним стогоном зойкнули вагони.

Поїзд-тюрма ладився в далеку дорогу.

Вартові входили на сторожні містки.

Вона все ще стояла.

З під її довгих оксамітних вії котились великі краплі сліз по блідому личку. Та зараз, мов засоромлена, приложила до очей білу хустину й утирала мимовільні сльози.

Вже не плакала. Витягнула вперед руку з хустиною, наче б хотіла повіяти нею до нас на пращання ...

Поїзд рушився із застоюлого місця і в той мент дівчина опустила хустину. Декілька рук простяглося, але хустина метеликом злетіла на мою долоню.

Хустина була біла із вишитою червоною рожею в одному розі і внесла щось із зелені весни та золотого сяєва сонця у сутінь вагону-келії.

Якось мимовільно я підніс її - непорочно білу і ще мокру від дівочих сліз - до уст...

Довженними гадюками повзли поїзди на південь.

Ліниво, отяжіло стукатли по рейках і несли на колесах вагонів заморозь Сибіру в непривітні піски кіргізьських пустель. У битком набитих вантажних вагонах везли злидарів-переселенців, що голодні й немічні, мали одне бажання: на південь далше на південь... Люди втікали від зими Півночі, від смерку сибірських тайг до нагрітих сонцем степів Казакстану; втікали від голоду і стужі до легендарного міста хліба - Ташкенту, до соняшної Алма-Ати.

Всі залізничні шляхи Сибіру вцвєрть виповнилися людьми. Їхали люди в пасажирських поїздах, у вантажних ешалонах. Валились по стаціях, в придорожніх ровах, попід тинням. Тисячі немічних, виснажених голодом і працею, нікому непотрібних істот.

В поїздах їхали на південь, по стаціях чекали на поїзди.

А всі голодні, голодні...

Я, один із тисячів, тинявся безцільно по пероні якоїсь стації і голодними, зависними очима дивився на чималі паляниці та гарбузи, що їх за плотом продавали бородаті Кіргізи. В мене не було ані грошей, ані лишнього вбрання, яке б можна було проміняти на їжу.

На стацію закотився довгий, вантажний поїзд. Льокомотива загула, застогнала змучено й задержала невгамонний оброт коліс.

Із вагонів посипались роєм брудні, обдерті постаті із блудними, затупілими поглядами в глибоко западених очах і на випередки метнулися по хліб, по їжу... Зграями голодних вовків обступили бородатих кіргізів.

Тоді біля мене пройшла в о н а...

Глянула на мене цими ж самими, як глибина неба, голубими очима і я доглянув у них мимо снаги й тіні одчаю, що його кидає журба та голод - колишній янгольський вираз доб-

роти й спокою. Йшла дещо прискореною, та проте поважною ходю і несла на руці нагортку.

За хвилину я бачив лиш її русяві коси й вона зникла між орбою людей.

Я ждав біля вагонів.

Верталася вже без нагортки і несла в руках дві паляниці.

Із вагону, її на зустріч, визирали чотири ясні, дитячі голівки, витягалося вісім дрібних ручок.

- "Марійко! Марійко!" - заплескав в долоні найстарший хлопчина, як вона опинилася між ними.

Малі оченята впилились в їжу, вона тимчасом поломала паляницю й по кускові всунула кожному в жменю.

Діти заметушились, зраділи...

По дівочому личку пробіг усміх радісного зворушення.

Потім зникла в мрячній челясті вагону.

Із того самого вагону доглянув мене та розпізнав дядько Степан. Ми стрічались колись у харківській пересильній тюрмі, а зараз він також їхав на південь.

Ми поздоровились, розговорились, згадали пережите, звели розмову на сучасне, торкнулись майбутнього.

У вагоні задоволено щебетали її діти.

- "А це мабуть найстарша сестра оцих дітей?" - я кинув наче б байдуже питання.

Дядько Степан нахилився до мене:

- "Ні, не сестра. Вона лишень із матір'ю була. Батька арештували ще в Криму, а її з матір'ю вивезли за Урал. Бідна дівчина, - і він нахилився ще bliше й говорив ще тихіше - мати в дорозі на заслання померла, а вона сиротою осталася. А ці діти... Трое - це сироти. Батька збило дерево в лісі, а мати вмерла на якусь пошесть. Марійка, цебо то ця дівчина, взяла їх до себе. Пригорнула сиріток. А найстаршого хлопця знайшла в Свердловську. Згубився від своїх. Звичайно, дитина пішла за хлібом, а поїзд тимчасом поїхав. А далі то й шукай вітру в полі. Три дні хлопчина плакав, просився, та ніхто не хотів його прийняти. Що ж, кожний про себе вперше думає. Аж наш поїзд надїхав. Марійка знайшла його пів-живого й приютила. Таке то, бачите... Кажу, вам, янгол не дівчина..."

Льокомотива пронизливо загула. Готовилася в дорогу.

- "Бувайте..." - я попрощався із дядьком Степаном.

- "Доброго здоров'я..."

А як колеса покотились по рейках, я на мить доглянув її струнку постать у дверях вагону.

Тепер я знав усе.

Марійка...

Дівчина - янгол.

Глиняна кіргізьська хага-кібітка служила за лічницю.

Зимний березневий дощ присікався до замурзаних віконець, ді-
равив плоский, глиняний дах і вода каламутними стрічками
слезила по стінах і збиралася в калабані на глиняній долів-
ці. З повали де-не-де відпадали клапти глини.

В кімнатці було задущливо і мрячно.

В кутах притаївся сновидою сум, а над тапчанами зло-
вісно віяла своїми кажаними крилами - смерть.

Було млісно й гаряче.

Голова, розпалена тифозною гарячкою тяжіла мов оло-
вяна, видавалася якимсь чужим, непотрібним баястом.

Мені хотілося лишити на тапчані оцю тяжку не мою го-
лову та втечи від нбої... Одначе не було сили. Голова була
за тяжка. Вона мов кліщами, держала мене на тапчані, не вси-
лі було нею ворохнути.

До уст хтось вливав мені розтоплений віск, який кле-
ївся до піднебіння і тамував віддих. Я пробував руками вир-
вати настирливі клапти воску з уст, та вони чіплялися моїх
пальців як гидка слизь.

І враз загорівся віск ув устах і пік до нестями мій
язик, піднебіння та горло.

Бажалося вгасити невгамонний, пекучий вогонь.

Горло просило немічним квилінням:

- "Води...води..."

І тоді моя голова підвелась.

Хтось мусів бути дуже сильний, щоб її піднести.

Моїх губ торкнулося щось зимне і уста жагуче виси-
сали холодне питво.

В устах погас вогонь, ввійнуло свіжістю і я відкрив
очі.

Тоді мої зіниці зустрілись з її спокійними, голу-
бими очима.

Ні, це не був привид.

Я бачив її так добре, як я чув полекму від дотику
її рук та свіжість холодної води в моїх устах.

Я глянув на неї. вдячно, а мої матово, беззучно ви-
мовляли її імя:

- "Марійка... Марійка..."

Може не чула, а може не розуміла мого шепотіння.
Лагідно-мягко зложила мою голову на заголовок, ще раз доб-
ряче заглянула у мої вічі й тихо відійшла від тапчану.

Хотілось зорити за нбою, повернути голову туди, ку-
дою вона пішла, але знова голова була за важка.

Не ворохнути мені нею.

Я замкнув очі.

Перед мною закружляли у дивовижному, божевільному
вирі чудернацькі червоні колеса...

Швидше... швидше...

А потім несамопитий крутіж пірвав мене з собою.

І це вже я крутився серед дивного, червоного зарева.

Стрімголов западався кудись вниз...

У пропасть...

Сонішні промінчики несміло закрадалися крізь матову шибку віконця і розганяли по кутам бовдурний сумерк кібітки, коли я пробудився.

Голова - як млин.

Разом із невгамонним журчанням вертілися у мізку думки-запитання:

Де це я?...

Що це зі мною?...

Хто вони, оці люди, що непорушними колодами лежали на брудних тапчанах?...

Поволі, ліниво верталася свідомість.

Пригадувалося.

І пригадалася в о н а...

Я повернув голову й шукав її очима.

Та її не було.

Робилося дивно скучно та якимось жалко.

Хтось заворушився на сусудному тапчані. Я повернув туди голову й силуючись на запитання, прошепотів захриплим голосом:

- "Марійка... Марійка ..."

І наче ізза стіни я почув голос сусіда:

- "Чого вам треба? Може води? Мені вже краде... Ось я зараз ..."

Та мені пити не хотілося, тільки важко було про це розказати. Замість всего, про що я хотів говорити, мої уста знова прошептали її ім'я.

Але він вже був з водою при моїх устах, і неначе врадуваний, що може перед мною наговоритись, оповідав:

- "... А Марійки немає. Вже третій день, як її звідси винесли. Ось тут таки підкосила її хвороба... Не давалася, сердешня... За горячкою ледви-ледви на ногах держалася, а нас не покидала. Аж знемоглась. Хвороба її поборолася... Склонилася на тапчані при хорому й непритомну винесли її на другу сторону, до жінок...."

Він ще щось говорив, та його слова десь губились, не доходили до мене.

Голова із млина перекинулася в кузню.

А там ковалі гатили твердими молотами об ковало й кували гаряче залізо.

А залізо вогнистими штуками розприскувалося на боки і пекучими черепками ворввалися в мізок.

Болюче ранили, пекли...

Густий серпанок мряки відокремив мене від світа і я знова не чув, не бачив нічого...

Чужа, непривітна кіргізьська земля вклонула багато одчайних сліз, багато кривавого поту скитальців.

І вхлонула, ненаситна, багато тіл тих же самих, що ці сльози і кров проливали...

Росли могилки по широких степах Казакстану.

Лягали у них люди.

Ніхто не проказував над ними Божого слова, ніхто не ставляв хрестів на їхніх гробах...

Живі відходили, а мерців лишали на поталу степовим вітрам-бурунам, дощам-тучам та пекучому сонцю...

І вітри вкривали пісками могили, а дощі зливи рівняли їх із землею.

І заростали просторі цвинтарща буряном та степовою травою...

А в одній такій могилці спочиває Марійка.

Дівчина з голубими очима.

Дівчина-янгол.

А на її могилі росте кущ рожі.

І як не стратують його кіргізьські коні, або не зявить його гаряче сонце - він щороку завітатиме червоними квітками.

Такими, які вона любила.

Яка в мене вишита на хустині...

НННННННННННННННННННННННН

О. О л е с ь.

Д В А В І Р Ш І.

I.

Дивлюсь на пройдену дорогу,

І гнів і жаль мене пече...

Але у нашу перемогу

Усе ж я вірю горяче...

Як завтра день углядять люди,

Як зійде сонце золоте,

Так Україна жити буде,

Так наша мрія процвіте!

II.

Ми підемо широкими шляхами,

Ми здійснимо колишні сни...

Ми вернемося небесними громами,

Потоками-пророками весни.

Для н и х ми будем блискавками,

Грозою, бурєю, мечем ...

Для в а с ми прийдемо з квітками,

Для вас ми сонце принесем !

/Із збірки: "Чужиною"/

НННННННННННННННННННННННН

НННННН

Гр. Ш е р б а н.

З А Н А С, А Л Е Б Е З Н А С.

Коли глядімо на польський "демократичний рух" на терені Великої Британії, то не можемо здержатись від почуття відрази, що її викликають своєю політикою польські лондонські круги. Гра слів, що так приманчиво заносять "демократією" на сторінках їхньої преси, на сторінках якої пописуються своїм розмахом польські шовіністичні круги, а в першу чергу небезпечна для них самих. Але чи вони це знають, або чи дають хоч малі позначки отверезіння в своєму самогубчому, часто розпучливому бориканні з дійсністю й вимогами їх власних народніх інтересів. Здається, що ні.

Прямо, отричаємо страшну, головню під сучасну пору, політичну неграмотність, закорузлість поглядів, які ті люди винесли по першій світовій війні, коли то Польща "відзискала Креси всходні" і старалася винищити українських "націоналістичних бандитів". Ці нещасні політики, жертви манії "історичного права", що в дійсности є заборчим насильством ще сьогодні консервують погляди дитячої наївности, хоч самі сьогодні дорого за це платять.

Дивно стає пощо ця гра, пощо накладати маску з написом "демократія" на обличчя, що криє в собі зуби імперіялістів, що безправно "домагаються" Львова, Тернополя Борислава. Домагаються тої землі, де "внесли тільки культури і праці" поки засіяли її трунами, побудували шибениці й тюрми та Берези Картуські... Справді можна жалувати тих великих зусиль, яких долужили пацифікаційні банди в збуренні церков на Волині та на Поліссі, в нищенні "Народніх Домів", в плюндрованні цілих господарств в Галичині, у викорінюванні "націоналістичних банд" українців, що сміли в "демократичній Польщі" домагатися прав, належних кожній національній меншині. Ми з огидою згадуємо подвиги вузьколобої юрби, веденої тої ж категорії політиками, що зі смертю сл. п. Євгена Коновальця сатаніла з радости, творила "азіятські походи" вулицями міст із домовинами, в яких "ховали Україну".

А сьогодні... Цей самий кат, що знищив вождя України, пок. Е. Коновальця, нищить та допче весь польський нарід. Але ми не радіємо і не тріюфуюмо, бо знаємо, що тягар невилічного ярма не легкий і тільки безглузні можуть радіти нищенню своєї боди і життя людства.

Коли запитав хтось, пощо це пишемо, хиба не шкода слів, то наша відповідь коротка: Ми за близько польської шовіністичної гарячки, щоб не освідчити свого становища. Ми не хочемо з ніким /тим більше з поляками/ провадити жодної боротьби на сторінках преси, але всім польським кругам, які

"інтересуються" українцями, як вовк ягнятем - заявляємо, що вони не мають найменшого права робитися "опікунами" інтересів українського народу. Український нарід сам за себе говорить устами свого Проводу, а не устами б. окупантів, що досі не занекали своїх магнатських вибувань, що, хоч у смертельній агонії, переходять у виразний напрямок імперіялістичних засіхань й поневолення українського народу.

Львів, Тернопіль, Станиславів, Борислав і т.д. ніколи не були польською власністю, так само як тепер не є власністю Росії. Як одні, так і другі окупанти силою загарбували землі, які належать виключно до українського народу. Український нарід не бажає зміни окупації, але всіх окупантів буде однаково нещадно поборювати. Політикам, що у них в мізках законсервувались поняття, що в "всходніх кресах" живуть бойки, лемки, гуцули, русини і т. д. ми радили б бодай тепер і тут відкрити очі й зрозуміти їм так непонятну дійсність.

Нераз прямо смішно стає, коли беремо до рук польську "демократичну" газету і читаємо: "галіційськи русині не хцов належиць до Звйозку Советкєго", або "польськи обивателе Кресув Всходніх..." чи "греко-католици виповядайов сєв за Паньством Польскім." Де ці польські газети друкуються. Хто ці автори таких статей. Чи напrawdę вони зовсім розгубились в сучасній ситуації. І для кого призначені того рода статті. Для них самих. Шкода зусилля, бо і так себе не переконують. Для "русинув". Таких немає. Хіба для українців. В такому случаї жажливо себе компромітують й виставляють на сміх.

Найвищий час зрозуміти, що за т.зв. "лінією Керзона" живе тільки український нарід, який не хоче належати ані до Польщі ні до Росії, але разом із братніми народами бореться за визволення із кігтів імперіялізму, за свободу і права людини. Польські лондонські круги мусять, для їх власного добра мусять перестати макувати себе "демократією", але в дійсності вони краще зроблять, як підуть правильним шляхом, яким пішли десятки середно - східно європейських народів у дружній співпраці в боротьбі за визволення з під червоного ярма.

Будьмо отверті і ширі. Борючись проти большевизму, боронимо й кривавимосся за всі поневолені народи, в тому числі і за поляків. Та за це ми не потребуємо "вдячності" польських шовіністів, які, які якщо хотілиби цього, щоб ми вирвались з під червоного гнету, то тільки на те, щоб нас поневодити самим, не дивлячись на те, що вони самі знаходяться в пащі червоної потвори.

Ані обвинувачування, ні домагання кари для українського народу не здобувають вам панове, чести, але чим більше піддаєтеся хоробливій ілюзії загарбницьтва, тим глибше падаєте в багно імперіялізму, якого навіть вівіска із барвним розмалюванням пустих слів "демократія", не зможе дальше закрити.

НННННННННННННННННННННННН

НА СЛУЖБІ НАРОДУ.

Погляди двох мужчин стрінулися на довгий протяг часу. Один і другий був сильний, двома різнородними силами сильний. В сірих очах молодого була твердість і запал, він не думав відступити від повзатого шляху — був рішений це сильнішим аргументом піддержати свою пропозицію. Чорні, що аж пекли здавалося, очі старшого, виявляли навіть якусь нехіть, неуступчивість. Один і другий відчували це в собі, але мовчали.

— Ваша незлічидованість, пане директоре — перервав мовчанку молодший — мене дивно баче це, що знаємо це з недавніх років, як дійного борця за нашу справу, переслідуваного властями, майже божня цілі школи... цю іронічно-погірдливе було теж у вашім його голосу... чи цих декілька років війни вас несподівано змінили?

Хвиля згось зривного й непримно пробігла гарними рисами обличчя старшого. Мовчав, а молодший продовжував:

— Очевидно, ви трохи ризикуєте, але хто з нас сьогодні не ризикує, хто живе нормальним життям? Чи можна зашиватися у вигідні біра / тут директор порушився нетерпляче і майже ображено / обмежуватися до родинного, чи клябового життя, коли час вимагає чого іншого? Чи ви не бачите свого молодого сина, який ризикує життям не раз ставидно? Знаю, що вам це відоме, знаю, що ви його не раз переконували, що це безцільне і що він тільки спалиється в погоні за непійманими молодежими ідеями — ви казали навіть, що це "боротьба з вітраками", "поривання з мотиком на сонце"...

— Я про це твердо переконаний" — перебив директор.

— Ви вперто держитеся своїх ідей, навіть коли вони фалшиві, бо негідні вас, уважаєте, відступлення від них. І триваєте у цій фалшивій вірі, живете життям самотника, покиненого своїм думкам, коли довкола вас життя — яке інше від вашого, пливе повним розгоном. Чому не йдете з духом часу?

Щось утомленого було тепер у пригнобленій постаті директора за масивним брком.

— "Я старий уже..." — промовив укінці, немов справдуючись,

В молодого блиснув живіше погляд:

— "Та ж ніхто не вимагає від вас надзвичайних подвигів, фізичного зусилля. Ви могли б допомогти нам тільки своїм становищем як керівника цієї установи, як завідувачого тими ресурсами, що ми їх потребуємо."

— Конкретно? — голос директора був спокійний, холодний, річевий.

— "У вас по цілій окрузі розкинені станції-лікарні та аптеки; а в них для нас цілі багатства. Ви ними безпосеред-

по завідуєте, у вас десятки лікарів і санітетів, часто на-
лих членів /бороти директора здивувалося дивувачись/ - так -
бабука це, казав молодий - наших членів, до ім не можете
заборонити роботи дось, без чого нам тяжко обійтися. Даль-
ша точка, остання вимога: у вас лікарі-жиди, якими сьогодні
чи завтра буде кінець? Нам вони предадуться, отже вони не-
рейдуть до нас.

Директор недовірливо це підняв вір: жиди?...

- "Так, вони вже дали свою згоду і ви про те не маєте
знати, коли і як їх утратите" - засміявся молодий.

- "А постава властей до мене по цій афері"?

- "Ви тут ні при чому. Вони втекли, як втікає сотні
інших подня.

- "Це все?" - впадо суке питання директора.

- "Покищо все."

- "Добре..." - Це "добре" було вимовлене важко, немов
сама присяга. Мужчини встали й короткий стиск руки припеча-
тав порозуміння.

- "Всі інші інструкції одержите від "лісовика", що
прийде до вас з гаслом "коли знову побачимося", завтра по-
полудні."

Обосторожно "Слава" й директор окружної інституції,
що мав ось-ось включитися в затишну й непримириму боротьбу
УПА із німецьким окупантом, мовчки сидів дальше. Він знав,
що це прийде одного дня, що мусть прийти, знав, що не сміє
остатися на боці, коли у нього ще сили, досвід й можливості.
Знав, що тут не сміє бути переходом вік, погане здоровля,
втома по останніх бурхливих роках. Як його син, ві щераз
піде на службу цієї найбільшої з ідей, що за неї тисячі
кожнотасно так радо йдуть на смерть, що за неї тисячі бо-
ряться в поганих умовах, без знаку врання й зновіри.

х

х

х

Наступним донь був ще одною великою несподіванкою
в досить зрівноваженому житті директора. Пополудні приїхав
із Л. його син та зателефонував до нього питаючись, чи мо-
же його відвідати в б'єрї, чи може батько скоро приїде домів.
Похалцем згодився на візиту сина, любив свого одинака і
гордився ним усерди; він - "останній морікавин", він дійсно
останній з нашого роду і мусть мати здорових синів, щоб
рід наш не пропав, не скінчився - любив було казати.

Ця вимога батька смішила молодого сина. Хіба ж можна
було наперед мріяти про здорових синів, коли хтось встряв
у круговорот боротьби, хто рискував життям на кожному кро-
ці?

- "Мій батько мрійник - говорив тоді звичайно син -
він не з наших часів."

- "А ви хто?" - питався батько.

- "Ми борці, бо цього вимагає доба" - була тверда і
вимірена відповідь.

- "Уважай, сину, на себе!" - мовляв батько усе з проханням у голосі.

- "Ех..." - зневажливо махав син рукою й не було ніколи між ними на цю тему розмови.

Енергійне стукання до дверей. На порозі знана сільветка сина. Піднявся, не скривав радості. Коротке, звичайне у них "слава" й дружній стиск руки - а тоді з уст сина: "коли знову побачимося" - гасло, яким мав привітати його новий "наставник".

Здержана поведінка сина й заскочена батька. Всього він додумувався, але не цього. Це він, його син - цей напівмітичний "Лісовик", що трясє цідою округою й прямо кепкує з розлючених німців. А він думав, що він там десь у тих горах практикує! І несподіваний жах, щоб його синові не сталося щось злого, виринув нагло у цілій повноті. Біль стискав батьківське серце, передчасний біль, але хто не розуміє батька?

- "Успокойтеся, батьку, - тихо вимовив син, немов читачи в чорних батькових очах це все, що діялося в його нутрі. - "Сідаймо, може..."

Сиділи. В сум'язній кімнаті глухо стукали брові машинки, а батько тяжко звисив голову. Останніх несподіваних подій було таки трохи забагато.

Та коли їхні погляди по землі стрінулися знову, в обидвох було повне зрозуміння: вони знали, що праця, якої плян оце обговорять, буде йти справно, що обидва докладуть тут усіх зусиль - і молодий, але вже досвідчений боевик і старший, що по декількох роках перерви віддавав знову свій труд і досвід - молодим. Якась гордість наповнювала на місці недавнього зловісного земління серце батька, що його син, його чудесний одинак - один із молодих сорців, що так уперто і самовіддано прямує до великої мети. Це що він - старший віком і колишнього військовий рангів батько мусить йому повинуватися - не значило нічого. Він карно ставав на новий шлях, шлях кривоногій УНАрмією, єдиний і доцільний в існуючих обставинах... і яким тепер зрозумілий!

Використовуючи своє становище і засоби, що ними розпоряджав, директор поважної інституції перейшов на службу УНА. Опісля не тільки ліки чи лікарі йшли на потреби повстанців. Часто-густо сам пан директор запрягав коника в бричку, чи засідаючи за керму авта, робив "поїздки по своїх станіцях". Завжди вирідні подумки авта були тоді надиво тверді, але сивавий пан із збудженою міною директора великої установи, не був підозрілий німецькій поліції. Мав загальне довіря у властей, а УНА мала потрібний і коштовний матеріял.

Двійка: син і батько працювала правильно.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ПРЕВОЛЮЦІЙНІ НАСТРОЙ В ССРСР.

РЕВОЛЮЦІЙНІ НАСТРОЙ В ССРСР.

Правдиво підложка чистки. Що освідчає чеський старшина що відносини в ССРСР? Собача буда,

в якій живуть люди. Загальне невдоволення серед населення. Повстанський рух в Московії, на Сибірі і на Закавказзі. УКРАЇНА д ж е р е л о і с е р б о повстанського руху.

ПІСЛЯ ВІСНА, ВАШ КОРЕСПОНДЕНТ, ЩО ВИПАДКОВО НА НЬОМУ БУВ ПОПРОСИВ ВІДВРАЖНОГО ПОРУЧНИКА/

На одному політичному візю, яких чимало тепер в Празі уряджують комуністи, виступив нещодавно молодий чеський по-ручник. Відповідаючи якомусь промовцеві, що розхвалював більшовицький рай та з гордістю заявляв, що він старий ко-муніст; бо ще в 1914 році співав інтернаціонал, цей стар-шина сказав: "Я і мої товариші воювали не за советський інтернаціонал; а за ЧСР. Я був на сході і бачив як цей розхвалюваний вами лад виглядає."

Після віска, Ваш кореспондент, що випадково на ньому був попросив відражного поручника/ в теперішній ситуації в ЧСР така проста критика советських відносин належить до неяко-їбудь відваги/ оповісти дощо докладніше про теперішню підсоветську дійсність. Виявилось, що поручник Владя С. служив в роках 1944-45 в бригаді генерала Свободи, яка во-ювала проти німців разом з Червоною Армією та що щойно не-давно, в місяці лавні вернув в Советського Союзу до ЧСР, переїхавши його вдовж і поперек. Як бувший вояк, він мав змогу свободісно перушатися до щільному ССРСР та добре познайо-митися з життям і теперішніми відносинами.

Пропагандивний слюф і реальна дійсність.

"Держе, що впадає в очі в ССРСР, це загальна нужда насе-лення, оповідає пер. С. -- Цей нужди в Москові, в столиці імперії, бачити не можна. Суди приїжджає багато чужинців, і длятого магазини Москові переновнені товарами. Зате вже 50 кілометрів за Московю побачите голу підсоветську дійс-ність. Весноз 1946 приїхала з Праги у Москову численна де-легация. Вона мала ознайомитися з життям ССРСР і очевидно її члені були захоплені тим всім, що їм показували, а о-собливо Московю. Один з членів делегацияі, старшина чеської армії жив у мене на квартирі. Був комуністом, захоплювався всім, що бачив, чи докладніше, що йому дозволяли бачити і переконував мене, що нам треба такий самий лад завести в ЧСР. До моїх скептических завваг відносно советського життя ставився з недовіреям. Дякаго я постановив його йому по-

казати. Користаючи, як вояк із свободи рухів, якої не мають інші чужинці в ССРСР, одного дня ранком завіз я його до одного села, віддаленого від Москви яких 50 кілометрів. Ми йшли поганю, болотнистою дорогою. Незабаром перед нашими очима показалася купа нужденних будівель. Кажу мійому співтоваришеві, що це колгосп та що туди зйдемо.

Собака буда, в якій живуть люди...

Показую йому з далека хатчину і питаю, що це стоїть. Він вдивляється і каже: "Собака буда". Впроваджую його до цієї "собачої буди", в якій на жаль живуть люди. В хаті нікого не застаємо. По середині брудної кімнати стоїть старий стіл, побіч нього два поломані крісла, в куті, на долівці лежать сінники зі стухлою соломю, що служать мешканцям замість ліжок. На стіні висять три старі ікони. Мій співтовариш не вірить, що тут живуть люди. Тоді йдемо далше селом і заходимо до другої хати. Обстановка подібна до попередньої. В хаті застаємо робітника, що сидів на ослоні покурюючи махорчану цигарку в грубому газетному папері. Я сказав хто ми та що прийшли оглянути колгосп і пізнати життя советських робітників і селян. Ми розговорилися. На питання, скільки заробляє на місяць, відповідає, що 400 рублів. "Чи це вистарчає вам на життя?" питаю. Він подивився на нас недовірливо і протяжно відповів: "Так!". Але сама обстановка, збідований та нужденний вигляд його та його рідні, подерта одіж, все це давало крашу відповідь, як його протягне нездецидоване й боязке "так". Виходимо і йдемо далше. Такий самий нужденний вигляд має цілий колгосп і всі стрічні люди. Вражений цим мій співтовариш заявляє: "Маю того досить. Вертаймось в Москву. Кажу тобі, від сьогодні перестав бути комуністом, а як вернусь до дому, розкажу нашим людям про все, що бачив на власні очі, а про що в наших газетах ані словом не згадується."

Невдоволення серед населення.

Такі відносини викликали сильне невдоволення серед населення в ССРСР. Невдоволені всі, і селянин і робітник і інтелігент, всі, крім правлячої кліки і НКВД. Підсичують його ті, що були вивезені на роботи до Німеччини та здемобілізовані солдати Червоної Армії. Всі вони були на заході бачили інше життя в "гнилому, буржуазному світі" і прийшли до переконання, що 25 років їх усіх годовано брехнею. До того, замість обіцяних Сталіном після війни свобод і добробуту, накинено народам ССРСР нову п'ятилетку. Невдоволені покидають свої місця осідку та творять повстанчі загони, що свій протест проти гніту й визиску виявляють в нападах й в убивствах чільних комуністів. Ще за мійого побуту в Москві незнана людина прострілила маршала Конєва в той час, як він всідав до авта. Однак рана не була смертельна.

Своє здоровля підлікував Конев у Карльсбаді.

Україна - серце повстанського руху.

Найбільший повстанський рух є в Україні. Українських повстанців називають упістами або бандерівцями. З України перенісся повстанський рух аж під Москву, а як мені розказували знайомі, сильна повстанська акція проявляється теж в Сибірі й Підкавказзю. "Бандьорами" - так називають повстанців не тільки в Україні, але також в Московщині, Сибірі та Підкавказзю.

В переїзді з Москви до ЧСР був я в різних околицях України та мав нагоду говорити з різними людьми: цивільними, військовими й бандерівцями. Повстанці зробили на мене найкраще враження. Це приготовані на все очайдухи. Їхньою девізою є - розгромити большевизм та збудувати самостійну Українську Державу. Коли б я був знав, що моя жінка згинула підчас бомбових налетів, я дуже радо оставсяби між ними.

На Україні відразу побачив я різницю між цєю країною і Росією. Хоч большевики не дали змоги селянам на Україні будувати нові хати, то навіть ці нужденні ліпянки старалися вони вдержувати в чистоті, прикрашують їх вишивками, іконами, то що. Нарід гостинний хоч сам живе в біді, радо вгощає, чим хата богата. Мушин по селах стрічав я дуже мало. На запит, де ваші сини, відповідали мені: "пішли туди" - вказуючи на ліс. Я відпочивав у місцевості, де знаходилася команда Червоної Армії і відділ залого. Вечером зявилися бандерівці. Добре озброєна група повстанців оточила будинок большевицького командування, а їхній старшина сам увійшов до середини, домагаючись підписання якихось документів. Коли ж большевицький полковник відмовився, повстанці на приказ свого старшини його розстріляли та крім нього ще кількох большевицьких старшин. Червоноармійці зовсім не реагували на це. А в тім відома річ, що вони симпатизують з повстанцями. Коли їх висилається в акцію проти повстанців, вони масово дезиртирують.

В іншій місцевості, де стояв залогом червоний відділ, піхотинців мав проходити більший повстанчий відділ. Повстанці вислали післанця до червоного командування, що в год. 6. вечером будуть проходити "бандерівці" й вівзвали червоноармійців не показуватись на вулицю, інакше грозить їм смерть. І дійсно відділ повстанців перемашерував, не стрінувши ні одного красноармійця.

В Кам'янці Подільському застала мене ніч в одному селі під містом, де ми /нас таких, що верталися до ЧСР була ціла групка/ хотіли заночувати. Ми зайшли в розбиту хату, засвітили свічку й готовилися до відпочинку. Нараз хтось застукав. в двері. Входить парень в уніформі старшого лейтенанта.

- "Хто ви?" - питає.

- "Чеські воляки" - кажу - "що вертають на батьківщину."
- "Гарно" - заявив він - "Вам нічого боятися нас. Ми вас чехів будемо ще потребувати, а якщо маєте охоту, оставайтесь з нами."

Колиж я йому сказав, що ми служили в армії і хотіли б трохи відпочити, він зарекомендувався і відповів, що він не советський старшина, а старшина УПА.

- "Я бандерівець! Коли дозволите, повечеряємо спільно." Витягнув сало й пляшину горілки та при перекусці розказував нам про бої УПА, про відновлення української держави, визволення інших поневолених Москвою народів. Цей старшина зробив на нас, чужинців, прекрасне враження. Людина інтелігентна, великий патріот, що любить свій народ і готов в кожній хвилині віддати життя за Україну.

Бував я на Волині, хотів відвідати чеські колонії, які, як самі казали в останнє 1946р. збирали хліб з поля з землі, яку полюбили. І там повно повстанців по лісах. Супроти чеського населення відносяться добре, а все таки з невідомих причин знищили в одному селі три господарства /мають за співпрацю з більшовиками/. З того часу для охорони більшовики дозволили дати туди рештки вояків з бригади ген. Свободи, які опісля мають з усіма чехами виїхати до ЧСР.

З весною 1946р. прийшло на Волині в околицях Сарн до більших сутичок між повстанцями і відділами НКВД та Ч.А. Підчас сутичок згинуло багато більшовиків, а багато червоноармійців перейшло до УПА. Після тих боїв більшовицьке командування не посилало вже більше Ч.А. проти УПА, тому що червоноармійці неевні.

Лист з України.

На доказ, що говорить правду, пор. С. дав прочитати Вашому кореспондентові листа писаного з Волині до Чехословаччини. У цьому листі жінка якогось волинського чеха жалується, що мусять покидати Волинь, однак радіє, що верне до Чехії, бо життя на Волині стає невиносиме. Більшовики заповіли, що це останній урожай, який збирають приватники, бо осінню будуть на Волині тільки колгоспи. Селяни випродують все, що можуть. Продають хліб москалям, що приїжджають з Росії і зебрають хліба. Золото тепер починає йти в обіг, бо в паперовий рубель ніхто не вірить. В околиці є повстанці "бандерівці". Вони ведуть боротьбу з червоними. Повстанців є дуже багато в лісах, вони нападають на НКВД, але мирному населенню нічого не роблять. В останніх днях велися тут сильні бої з повстанцями, згинуло багато червоних, але бандерівців не розбили. Повстанці є добре озброєні і завзято борються.

Населення України по боці повстанців.

З розмов, як з повстанцями так і з червоноармійцями, очевидно набрав переконання, що цей рух захопив цілу Україну, перейшов на Підкавказзя, Московію і Сибір. Повстанці мають своїх членів і симпатиків в летунстві, в піхоті, в НКВД. Це стверджують самі енкаведисти. Розвідка у них прекрасна. Про заміри НКВД вони знають наперед.

- "Впрочім воли не лише в лісах! Я бачив їх в білий день як групами переходили через село. Кожний має автомат, гранати та добре одягнений. Не рабують населення, навпаки, за все платять." - заявляє пор. С.

Цікаво відбувається набір коней для УПА. У селі з'являється комісія, що вибирає підходячих повстанцям коней, купує їх і платить. Опісля селянин дістає посвідку, що кінь є власністю УПА та має його годувати доки повстанці не заберуть його. Факт є, що селяни не противляться, тільки радо йдуть повстанцям на руку.

Велику пропагандивну діяльність повели повстанці в чорноморських пристанях: Одесі, Севастополі, Новоросійську. Вони заявляють, що чорноморська флота в їхніх руках і на випадок війни з місця перейде до їхніх рук.

В Галичині та на Карпатській Україні.

В Галичині довго пор. С. не задержувався. В переїзді через Львів чув від подорожніх, що і тут є сильний повстанський рух, голвно в Карпатах та на Підкарпатті. Через Стрий і Лавочне переїхав він в Карпатську Україну. Тут також завважив він великі зміни. Народ збіднів, не зодягнений так, як перед війною. Перестрашений, бо не знає яке жде його завтра. І в Карпатській Україні большевики закладають колгоспи. Інтелігенцію вивозять, а на її місце приїжджають комуністи з Росії. По містах Карпатської України є вже приблизно до 30% москалів. Навіть по селах на виїтів спроваджують комуністів з Росії.

- "А як поводяться большевики на Україні з поворотцями з робіт з Німеччини?" - запитав на кінець Ваш кореспондент поручника С.

- "Я стрінув на Волині в Рівнім одного з репатріантів з Німеччини. Бачу іде чоловік, на руках у нього дитина. Іде неначе п'яний. Підходжу і питаю його: "Куди дядьку йдете? Ви ж п'яний, уважайте на дитину!" - Він поглянув на мене, в очах станули йому сльози і каже: "Не п'яний я а голідний. Іду в міліцію, щоб забрали мою дружину, що лежить он там в рові. Умирає з голоду. Останній кусок хліба віддав я дитині". "А чому не працюєте?" - питаю його. "Праці не дають, не дозволяють працювати. Мене німці вивезли силоміць на працю до Німеччини. Звідтілля по війні перевезли нас до дому. Тепер мені закидають, що я "враг народу". Не

дали пашпорту і я не можу дістати праці. Не заслали у Сибір ані не хочуть розстріляти, але не дають можливости жити. Я перестав бути людиною".
"Я мав при собі малий чемоданчик харчів і дав їх дядькові. Здається, що таких безпаспортників багато сьогодні в Україні" - додає поручник С. Працаємосья.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXX

Ж

Ж

К Н И Ж К И т а Ж У Р Н А Л И НАДІСЛАНІ
ДО РЕДАКЦІЇ.

"ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ" - Вибірки із чужої преси - ілюстроване видання. Стор. 32. Вид. "Інформативна Книгозбірня" Мюнхен, 1946.

Дмитро А. Вершиник: "ПРОТИ СКЛЕРОЗИ Й АНЕМІЇ В УКРАЇНСЬКІМ ПОЛІТИЧНІМ ЖИТТІ". Стор. 32. Вид.: "Бібліотека Українського Пропагандиста" - Туліза-Берно, 1946.

"ЗА СВОБОДУ НАРОДІВ" Ч.І. Лютий 1946. Видання АБН. Стор. 80.

"ЗА СВОБОДУ НАРОДІВ" Ч.І. Квітень 1946. -Збірка статей вріжних мовах. Видання АБН. Стор 158.

"ВИЗВОЛЬНА ПОЛІТИКА" - український місячник. Ч.7. Вересень 1946. Видання Проводу Закордонних Частин ОУН. Стор. 59.

"АВАНГАРД" - Журнал Фронту Молоді Антибольшевицького Бльоку Народів" Ч.1. Червень 1946.

"БЮЛЕТЕНЬ У.П.С." Ч. 18. Українська Серія. Європейське видання. Дня 25. жовтня 1946. Стор. 10.

Ч И Т А Й Т Е

І
ПОШИРЮЙТЕ

УКРАЇНСЬКУ

САМОСТІЙНИЦЬКУ

ПРЕСУ

XX

"Д Р У Г"

Літературно-суспільний Періодик.

Редагує Колегія.

Виходить раз у місяць.

Ціна 1.прим. 2 шил.

